

Honor bez egzageracji.

Polska magnateria wobec paryskich wyrobów luksusowych 1730-1810

- popularnonaukowy opis badań -

Celem projektu jest prześledzenie, zrozumienie i opisanie mechaniki transferów artystycznych między Paryżem a Rzeczpospolitą w XVIII wieku. Interesują mnie dwa aspekty transferów: cyrkulacja wyrobów luksusowych (zegarów, mebli, tabakierek, karoc) oraz cyrkulacja dzieł sztuki (przede wszystkim obrazów). Centralnym bohaterem pracy są w związku z tym magnaci (konsumenci owych wyrobów) oraz rozmaici pośrednicy, handlarze i agenci, którzy realizowali ich zlecenia, bądź z własnej inicjatywy sprowadzali do Rzeczpospolitej paryskie wyroby.

Wykorzystując rozproszony po krajowych i zagranicznych instytucjach materiał archiwalny (ekspensa, korespondencję, raporty paryskiej policji, akta dyplomatyczne, a nawet inwentarze sklepów warszawskich) staram się zniuansować funkcjonujący w literaturze naukowej obraz relacji kulturowych między Polską, a Francją. Rekonstruując materialne i społeczne zaplecze transferu (tj. sieć pośredników i mediatorów, którzy na poziomie logistycznym umożliwili sprowadzenie towarów) staram się wykazać, że w procesie wymiany kulturowej sieć społeczna jest nie tylko biernym zapleczem, ale raczej „aktorem”, grającym nie mniejszą rolę niż producenci i konsumenci dóbr materialnych.

W szerszej perspektywie, ambicją projektu jest rewizja mitu o „promieniowaniu” kultury francuskiej. Kolonialną i auto-kolonialną narrację historii sztuki przepisuję używając języka socjologii historycznej. Innymi słowy: nie interesuje mnie rzekomy „francuski smak” polskiej magnaterii, ani też jej rzekome przeświadczenie o atrakcyjności kultury francuskiej, ale raczej reprezentowane przez magnaterię strategie dystynkcji społecznej i uprawiany przez nią model konsumpcji luksusu.

Projekt ma charakter interdyscyplinarny i wykracza poza tradycyjne pole historii sztuki w kierunku socjologii historycznej i szeroko rozumianych badań nad kulturą materialną i jej cyrkulacjami. Punktem odniesienia jest dla mnie przede wszystkim teoria transferu kulturowego (Michel Espagne i Michel Werner), oraz prace z zakresu socjologii historycznej podejmujące problem „towarzystwa” (Daniel Roche i jego uczniowie).